

ФАЛЬКЛАРЫСТ УЛАДЗІМІР ВАСІЛЕВІЧ: 60 гадоў

Для яго легендарная і бунтарская Случчына стала родным кутом, адкуль родам маці, вядомая пісьменніца Алена Васілевіч, хоць і нарадзіўся Уладзімір ужо ў Менску 9 студзеня 1952 года, калі Алена Сямёнаўна працавала ў часопісе «Работніца і сялянка». А кожнае лета ў вёсцы. У кожнага фалькларыста была свая жыватворная крыніца, што давала моц на ўсё жыццё.

Амаль усе сучасныя фалькларысты, за малым выключэннем, вучыліся на філалагічных факультэтах, так і Уладзімір Аляксандравіч у 1974 годзе закончыў БДУ, дзе атрымліваў незабыўныя ўрокі ў цудоўнага настаўніка Ніла Гілевіча і іншых педагогаў. Здольны юнак да навукі адразу паступіў у аспірантуру Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук. Пасля паспяховай абароны кандыдацкай дысертацыі, застаўся працаваць у ІМЭФ і ў 1979 годзе апублікаваў манаграфію «Усходне-славянская гумарыстычная песня», што стала вынікам аспіранцкіх даследаванняў. Затым з'явіўся дабrotны том «Пахаванні. Памінкі. Галашэнні» (1986) у вядомай серыі «Беларуская народная творчасць» і іншыя выданні.

Успамінаецца незабыўная адражэнная пара, калі мы запоем чыталі маскоўскі «Огонёк», іншыя газеты і часопісы, што раскрывалі праўду аб камуністычным раі, хадзілі на мітынгі. Васілевіч, як сапраўдны інтэлігент, не мог не прыняць душою павевы новага, прагу волянасці і надзеі.

У поўнай меры праявіўся талент няўрымслівага даследніка старасветчыны, што пылілася ў архіўных сховах і народнай памяці. Адзін за адным выходзяць фалькларыстычныя кнігі «Збіральнікі» (1991), адкрываючы вочы простым чытачам і спецыялістам пра І. Бермана, Біруту (Амелію Дравінскую), У. Вярху, З. Глогера, О. Кольберга, К. Машынскага, А. Пшчолку, Ч. Пяткевіча, А. Троіцкага, Э. Яленскую-Дмахоўскую; «Беларускі народны календар» (1993); «Беларуская міфалогія» (2001).

Асвета народа, маладзёў, Аляксандр Лозка. Фалькларыст Уладзімір Васілевіч: 60 гадоў

дога пакалення становяцца для фалькларыста прырытэтай задачай, таму і выходзяць кнігі «Бег Бай па сцяне» (1990), «Хто з'еў прасвірку» (1979, разам з А. Фядосікам), «Дай, Божа, знаць, з кім век вакаць: Беларуская народная варажба» (1993), «Міфы Бацькаўшчыны» (1994), «Беларускі народны соннік» (1996), «Стаіць цыган на золаце: Загадкі» (2001), «Чароўны свет: 3 беларускіх міфаў, паданняў, сказаў» (2008, 2010).

Сцвярджаецца як прызнаны спецыяліст па міфалогіі, календары, аб чым сведчаць выпушчаныя кнігі. Аўтар самага вялікага, 3-томнага, збору па народных прыкметах і павер'ях «Зямля стаіць пасярод свету...» (1996), «Жыцця адвечны лад» (1998), «Зямная дарога ў вырай» (1999).

Выдатным выданнем, вернутым У. Васілевічам (укладальнік і перакладчык) і Л. Салавей (перакладчык) на радзіму, стала кніга Часлава Пяткевіча «Рэчыцае Палессе» (2004), сабраная з польскамоўных публікацый земляка па матэрыяльнай і духоўнай культуры XIX ст. і неапублікаванага раней раздзела «Грамадская культура». У гэтым ключы працягваецца праца над духоўнай спадчынай Казіміра Машынскага.

Разам з калегамі ўдзельнічаў у стварэнні манаграфічных дапаможнікаў «Беларуская фалькларыстыка: Збіранне і даследаванне народнай творчасці ў 60-х гадах XIX ст.» (1989), «Беларуская вуснапаэтычная творчасць» (2000), па якіх навучаюцца студэнты ўніверсітэтаў; зборнікаў фальклорных матэрыялаў «Дзіцячы фальклор» (нав. рэд., 2006), «Замовы» (2009), якія

складзены на аснове фальклорнага архіва БДПУ; энцыклапедычных даведнікаў і слоўнікаў «Народная культура Беларусі» (2002), «Беларуская міфалогія» (2004).

Без актыўнага ўдзелу У. Васілевіча не абыходзяцца выпускі амаль усіх апошніх энцыклапедыяў: «Беларуская савецкая энцыклапедыя» (у 12 т., 1969 – 1975), «Энцыклапедыя гісторыі Беларусі» (7 т., 1993 – 2003), «Беларуская энцыклапедыя» (у 18 т., 1996 – 2004), «Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі» (у 5 т., 1984 – 1987), «Этнаграфія Беларусі» (1989), «Тэатральная Беларусь» (у 2 т., 2002 – 2003), «Рэспубліка Беларусь», «Беларускі фальклор» (у 2 т., 2005 – 2006), «Культура Беларусі» (з 2010) і інш.

Уладзімір Васілевіч шмат сабраў розных фальклорных твораў ва ўсіх абласцях Беларусі, а таксама зрабіў навуковую экспедыцыю па Сібіры і Далёкім Усходзе. Помнікі знаходзяцца ў архівах ІМЭФ, БДУ, БДПУ, увайшлі ў тамы акадэмічнай серыі БНТ. У БДПУ, дзе ён працуе з 1992 года, курыруе фальклорна-этнаграфічны архіў, дзе акрамя запісаў вуснай народнай творчасці, сабрана нямала артэфактаў народнай культуры і побыту. З 2004 года яго, лепшага фалькларыста педагогічнага ўніверсітэта, прызначаюць загадчыкам кафедры этналогіі і фалькларыстыкі, якая рыхтуе выпускнікоў па спецыяльнасцях «Сусветная і айчынная культура. Фальклор», «Сусветная і айчынная культура. Рыміка. Харэаграфія».

Сваё 60-годдзе фалькларыст сустракае ў поўным росквіце сіл і таленту.

Аляксандр ЛОЗКА.